

УДК 53.01

О. Рокіцький

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ПЕРШИЙ ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК

Цьогоріч світова наукова громадськість вшановує 150-літній ювілей видатного українського вченого Володимира Вернадського, чії ідеї збагатили науку і стали провідними для розвитку геології, мінералогії та гідрогеології, засновника геохімії та біохімії, основоположника вчення про біосферу та ноосферу. За його участі було створено Радієвий інститут, який він очолював з 1922 по 1939 рік. «Чим більше мине часу, чим далі просувається вперед наука, тим зриміше розкривається значення, важливість і глибина його ідей, і до того ж не лише в історичному аспекті, але і в пошуку шляхів розв'язання нових проблем». Ця висока оцінка праці вченого була висловлена 25 років тому член-кореспондентом Академії наук СРСР С. Микулинським з нагоди 125-літнього ювілею геніального російського вченого В. Вернадського. Про наукову діяльність вченого написано багато, а тому у нашому короткому виступі хотілося б нагадати про його українське коріння і про те, що він зробив для рідної землі.

Народився майбутній геній 12 березня 1863 року в Петербурзі, де на той час працював його батько. Своє навчання розпочав у 1873 р. в Харківській гімназії, а продовжив у Петербурзі. У 1881 р. зарахований на природниче відділення Петербургського університету. У 1885 році одержав науковий ступінь за дослідження фізичних властивостей ізоморфних сумішей. Після наукового стажування в Італії, Франції та Німеччині працює доцентом, а з 1898-го року – професором Московського університету. З 1914 року очолює Геологічний і мінералогічний музей Петербурзької Академії, членом якої стає у 1909 році. За його ініціативою з 1915 року почала працювати Комісія з вивчення природних продуктивних сил Росії.

У 1917 році Володимира Вернадського запросили до Тимчасового уряду на посаду заступника міністра освіти. Після Жовтневого перевороту він залишає Петроград і переїздить в Україну, на Полтавщину.

З жовтня 1917 по березень 1921 року Володимир Іванович жив і працював тут, в Україні. І саме в цей період найяскравіше проявилася його подвижницька діяльність по створенню Української Академії наук. У листі до професора східних мов у Москві Агатангела Кримського Вернадський, запрошуючи вченого до організації Академії наук у Києві, зокрема пише: «вважаю важливою цю установу і з точки зору українського відродження, і з точки зору загальнолюдської...»

27 листопада 1918 року відбулося перше засідання вищого органу новоствореної академії, на якому її президентом одностайно обрано Володимира Вернадського. Діяльність вченого на цій посаді ще потребує детального дослідження. Досить зауважити, що його стараннями було засновано наукову національну бібліотеку, яка на сьогодні носить його ім'я.